

Številka zadeve: U-I-88/15-9, Up-684/12-32

Datum odločbe: 15.10.2015

Področje: dedovanje terjatve za nepremoženjsko škodo

Izrek: ugotovitev neskladnosti z Ustavo, razveljavitev sklepa Vrhovnega sodišča št. II Ips 643/2008 in vrnitev v ponovno odločanje

Dodatno: odgovor Republike Slovenije

Odločitev: število glasov **9:0 (soglasno)**

SAMO ZA: Mozetič, Deisinger, Jadek Pensa, Klampfer, Korpič-Horvat, Petrič, Pogačar, Sovdat in Zobec

SAMO PROTI: /

Izločeni: /

POVZETEK ZADEVE:

Pričujoča zadeva je sestavljena iz dveh delov, presoje ustavnosti 204. člena Zakona o obligacijskih razmerjih in ustavne pritožbe, pri čemer se osredotočamo na presojo ustavnosti, katere vsebina je smiselno enaka ustavni pritožbi. Pritožniki so dediči tožeče stranke, ki ji je sodišče prve stopnje v pravnem postopku priznalo odškodnino v višini 12.518,78 EUR odškodnine za nepremoženjsko škodo s pripadajočimi zakonskimi zamudnimi obrestmi od 1. 1. 2002 do plačila. Tožena stranka (Republika Slovenija) se je zoper takšno sodbo pritožila, pri čemer je tožeča stranka med postopkom umrla, a je drugostopenjsko sodišče ocenilo, da njena smrt nima vpliva na končno odločitev in je nato zavrnilo pritožbo tožene stranke in potrdilo prvostopenjsko sodbo. Vrhovno sodišče je s sklepom Vrhovnega sodišča št. II Ips 643/2008 z dne 19. marca 2012 ugodilo predlogu za revizijo in je nato spremenilo sodbo sodišče druge stopnje tako, da je pritožbo tožeče stranke zavrglo na podlagi stališča, da je osebna narava terjatve za nepremoženjsko škodo vezana na pravnomočnost sodbe. Ker pravnomočnost v konkretnem primeru še ni nastopila, ko je tožeča stranka tekom postopka umrla, terjatev ni mogla preiti na pritožnike kot dediče.

Pritožniki so nato v pričujoči zadevi uveljavljali kršitev ustavnih določb iz 2., 14. in 22. člena ustave, saj naj bi jih Vrhovno sodišče z arbitrarno razlago postavilo v neenak položaj v primerjavi z drugimi upniki, zaradi česar je podana neustavnost 204. člena Zakona o obligacijskih razmerjih. Stališče Vrhovnega sodišča naj bi bilo skregano z družbenim kontekstom in nerazumnim trajanjem sodnih postopkov. Zato so pritožniki utemeljavili, da bi morala biti terjatev za nepremoženjsko škodo podedljiva že na podlagi nepravnomočne sodbe. Republika Slovenija je v svojem mnenju utemeljevala, da je izpodbijana ureditev ustavnopravna skladna, saj je treba 204. člen Zakona o obligacijskih razmerjih razlagati skladno s postopkovnimi pravili o časovnem nastopu pravnomočnosti.

Ustavno sodišče se je soglasno strinjalo s pobudnikimi oziroma pritožniki, pri čemer je zapisalo, da za različno obravnavanje dedičev oškodovancev iz 204. člena Zakona o obligacijskih

razmerjih ni stvarno upravičnega razloga, zaradi česar je kršena ustavna pravica pritožnikov oziroma pobudnikov do enakosti iz 2. odstavka 14. člena Ustave. US je zato odločilo, da je 204. člen Zakona o obligacijskih razmerjih nasprotuje Ustavi. Po mnenju Ustavnega sodišča mora zakonodajalec kot tisti ključen trenutek za prenosljivost in podedljivost nepremoženjske terjatve določiti trenutek, ko je oškodovanec nedvoumno izrazil voljo, da mu povzročitelj dolguje odškodnino za povzročeno nepremoženjsko škodo.

Ustavno sodišče pa samega 204. člena Zakona o obligacijskih razmerjih ni razveljavilo, saj se v času njegove odločitve ni več uporabljal. Ustavno sodišče je podobno ugodilo ustavni pritožbi pritožnikov, pri čemer je razveljavilo sklep Vrhovnega sodišča št. II Ips 643/2008 z dne 19. marca 2012 zadevo vrnilo Vrhovnemu sodišču v ponovno odločanje. Pri tem je naložilo, da »*ob ponovnem odločanju o reviziji nasprotnega udeleženca bo Vrhovno sodišče moralo šteti, da so dediči tožnika vstopili v njegov materialnopravni in procesnopravni položaj, ter o reviziji odločiti skladno s tem*« (24. točka odločbe).

EKONOMSKA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	PS				S
ZA: vsi ostali				1	1

Ekonomska dimenzija je podana v razmerju med državnim posegom v zasebno pravico pritožnikov in njihovo pravico do dedovanja nepremoženjske terjatve. Ustavno sodišče je ugotovilo neskladnost 204. člena Zakona o obligacijskih razmerjih z Ustavo, ugodilo ustavni pritožbi pritožnikov ter razveljavilo sklep Vrhovnega sodišča. S tem je US zavrnilo državni poseg v pravico do zasebne lastnine pritožnikov, zaradi česar ima odločba pozicijo **5**.

Nasprotna odločba bi pomenila ohranitev veljavne ureditve in neupravičenega državnega intervencionizma na svobodni trg, s čimer bi potrdila državne posege v pravico do zasebne lastnine pritožnikov, zato je podana PS **pozicija 1**.

DRUŽBENA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
ZA: vsi ostali	1	1			

Odločba se nanaša razmerja in navzkrižja med dediči oškodovancev glede dedovanja nepremoženjske škode glede na kriterij trajanja sodnega postopka. Dediči terjatev oškodovancev, ki umrejo tekom trajanja sodnega postopka, so bili z 204. členom Zakona o

obligacijskih razmerjih postavljeni v slabši položaj, kot tisti, ki so podedovali terjatev oškodovancev, ki niso umrli tekom trajanja sodnih postopkov, oziroma, če terjatev ni bila predmet sodnega postopka, zaradi česar je prihajalo do stvarno neupravičenega razlikovanja med različnima kategorijma dedičev. Ustavno sodišče je ugotovilo neskladnost 204. člena Zakona o obligacijskih razmerjih z Ustavo, ugodilo ustavni pritožbi pritožnikov ter razveljavilo sklep Vrhovnega sodišča, zaradi česar je podana **pozicija odločbe 1**.

Nasprotna odločba bi pomenila, da bi US zanemarilo varstvo pravice do enakosti iz 2. odstavka 14. člena Ustave in bi različne skupine dedičev stvarno neupravičeno obravnavalo različno, zaradi česar ima proti odločba **pozicijo 5**.

AVTORITARNA DIM.	1	2	3	4	5
Pozicija sodbe in protisodbe	S				PS
ZA: vsi ostali	1	1			

US je v odločbi ugodilo argumentov pritožnikov tako, da je ugotovilo neskladnost 204. člen Zakona o obligacijskih razmerjih z Ustavo in ugodilo njihovi ustavni pritožbi ter razveljavilo sklep Vrhovnega sodišča. S tem je dalo prednost ustavni pravici do enakosti iz 2. odstavka 14. člena Ustave pred stabilnostjo pravnega reda, zato ima odločba **pozicijo 1**.

PS ima **pozicijo 5**, saj bi v tem primeru US v celoti zavrnilo argumente predlagateljev in bi dalo prednost avtoritativni naravi normativnega reda, s tem da bi ugotovilo, da zakonodajalec ni čezmerno posegel v pravico do enakosti iz 2. odstavka 14. člena Ustave.

MEDNARODNA PRAVNA VPETOST (OCENA OD 1 DO 4 ali neocenjeno-NC)		
Odločitev in sodniki ZA	1	<i>Odločba se ne sklicuje mdnarodno in tujo pravo ali sodno prakso</i>